

AKDENİZ EDAŞ ÖZELLEŞTİRMESİ

Tüm dünyada enerji alanında yürütülen serbest piyasa uygulamaları sorgulanırken, ne yazık ki enerji arz güvenliği sorunuyla karşı karşıya bulunan ülkemizde iktidar, enerji alanında özelleştirmeleri sürdürmektedir. Sanayinin ve günlük yaşamımızın vazgeçilmezi olan elektriği evlerimize getiren enerji dağıtım kuruluşlarımız, birer birer özel sektöre devredilmektedir. Üstelik bu devirler, otomatik fiyatlandırma uygulamasıyla halkın üzerinden pahalı elektrik satış garantisi verilerek yapılmaktadır. Bu dönemde, enerji sektörünün 20 yıllık özelleştirme serüveni çok önemli bir aşamaya gelmiştir. Enerji sektörü, hem üretim santralleri hem de dağıtım şebekelerinin özelleştirilmesiyle birlikte büyük bir kaosun içine sürüklenmektedir. 63 ili kapsayan 16 bölgede (Aydem, Başkent, Sakarya, Kayseri, Meram, Osmangazi, Uludağ, Çamlıbel, Çoruh, Yeşilirmak, Van Gölü, Fırat, Dicle, Gediz, Trakya ve Boğaziçi EDAŞ) dağıtım şebekeleri özel dağıtım şirketleri tarafından işletilmektedir.

Özel sektörün tüm işletmelerinde olduğu gibi, elektrik dağıtım hizmetinde de birincil önceliği, nitelikli KAMU hizmeti değil, en fazla kârdır.

Daha kuruluşu bile aylarla ifade edilecek bir büyük şirket, elektrik dağıtımını gibi uzmanlık isteyen bir konuda, Özelleştirme İdaresi Başkanlığından (ÖİB) yeterlilik alabilmekte ve ihale sonrası, Türkiye toplam abone sayısının yaklaşık %20'sine eşit bir büyüklüğü devralabilmektedir. Bu durum bile aslında özelleştirme uygulamalarındaki çarpıklığı, hoyratlığı, kuralsızlığı sergilemek için yeterlidir.

Özelleştirilmesi tamamlanmış ve devredilmiş bölgelerde yaşanan elektrik kesintileri ve özellikle tarımsal sulamada yaşanan yoğun kesintileri, abone sorunları ve yatırımsızlık gibi sebeplere dayandırılması oldukça düşündürücüdür. Yetkililer, dağıtımını özelleştirilmiş ve devredilmiş bölgelerde yaşanan sorunlarla ilgili olarak, sadece şirketleri uyardıklarını ifade etmişler, "çok basit hatalar giderilemiyor" gibi çarpıcı ama bir o kadar da acı bir noktaya vurgu yapmışlardır. Şirketlerin abone ile olan ilişkilerinde ne bakanlık olarak kendilerinin, ne EPDK'nın, ne de ÖİB'nin bir söz hakkı olmadığını ifade eden açıklamalar olmuştur. "Çok basit hataları bile düzeltemeyen" sermaye gruplarına elektrik dağıtım hizmeti devredilmiştir.

Son olarak ÖİB tarafından, Antalya, Burdur, Isparta illerini kapsayan AKDENİZ EDAŞ da 17 Ağustos 2010 tarihinde yayımlanan özelleştirme ilanı ile satışa çıkarılmış olup,

19 firma dosya almış ve dosya alan 19 firmanın tamamı yeterli bulunmuş ve yeterli bulunan bu firmalardan 15 tanesi son teklif verme tarihi olan 24.11.2010 günü tekliflerini teslim etmişlerdir.

Akdeniz Elektrik Dağıtım A.Ş. İhalesine Katılan Teklif Sahipleri:

1. Ayen Enerji A.Ş.
2. Aksa Elektrik Perakende Satış A.Ş.
3. MMEKA Makine İthalat Pazarlama ve Ticaret A.Ş.
4. Alsim Alarko Sanayi Tesisleri ve Ticaret A.Ş.
5. Yıldızlar SSS Holding A.Ş.
6. Akfen Enerji Dağıtım ve Ticaret A.Ş.
7. Enerjisa Elektrik Dağıtım A.Ş.
8. Park Holding A.Ş.
9. Elsan-Bereket-Karaçay Ortak Girişim Grubu
10. Emkat Ortak Girişim Grubu
11. Palmet Enerji A.Ş.
12. Fernas İnşaat A.Ş.
13. Türkerler İnşaat Turizm Madencilik Enerji Üretim Ticaret ve Sanayi A.Ş.
14. Cengiz-Kolin-Limgaz Ortak Girişim Grubu
15. VIC İçtaş İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.-Eren Holding A.Ş. Ortak Girişim Grubu

En iyi 5 teklifi veren firmalar ile pazarlık yapılarak, ihale 15 Aralık 2010 tarihinde sonuçlandırılacaktır. İhalenin onaylanmasından sonra da AKEDAŞ'ın 30 yılına işletme hakkı devri yapılacaktır.

Akdeniz EDAŞ'ın 2010 yılında, Antalya, Burdur ve Isparta illeri için toplam proje yatırım tutarı 197 milyon liradır. Dokuz aylık dönemde cirosu 954 milyon lira olarak gerçekleşmiştir. 43 milyon lira kar elde edilmiştir. Yıl sonu itibarıyla 1 milyar 200 milyon lira ciro ve 60 milyon lira kar elde edilmesi beklenmektedir.

Akdeniz EDAŞ'a bağlı Antalya ili elektrik dağıtım şebekesi, 1.180.664 abonesi ile ülkemizin beşinci, 4,7 milyar kWh elektrik tüketimi ile İstanbul, İzmir, Kocaeli, Bursa ve Ankara'dan sonra altıncı büyük elektrik şebekesidir. Burdur ve Isparta ile birlikte abone sayısının 1,6 milyona ulaşmaktadır.

Akdeniz EDAŞ kayıp ve kaçak oranı açısından oldukça iyi durumda sayılabilecek bir bölgede faaliyet göstermektedir. 2007 yılında yüzde 9,3 olan kayıp ve kaçak oranını, 2009 yılında yüzde 9'a düşürmüştür. Üç ildeki hizmetleri, 951'i Akdeniz EDAŞ çalışanı olmak üzere, yüklenici firmalarla birlikte 1821 kişiyle yürütmektedir.

Elektrik Piyasası Düzenleme Kurulu'nun (EPDK) kurulmasıyla, elektrik sektörünün özelleştirilmesi süreci başlamış, sektörde kamusal yatırımlar kısılmış, personel alımları durdurulmuş, emekliye ayrılan personellerin yerleri doldurulmadığı gibi, abone sayısı artmasına rağmen personel sayısı azaltılmıştır. İçinde bulunduğumuz dönemde taşeronlaştırmaya hız verilmiştir. Sayaç okuma, açma-kesme, arıza, bakım, işletme gibi hizmetler taşeronlar eliyle gerçekleştirilmektedir. Bunların yansıması olarak hizmet kalitesinde meydana gelen düşüş enerji sektöründe özelleştirmelerin psikolojik gerekçesi haline getirilmiştir.

Bugüne dek yapılan bütün özelleştirmelerden ortaya çıkan sonuç, enerji özelleştirmelerinde de yaşanacaktır. Sadece kâr etme güdüsüyle hareket edecek olan özel şirket, arıza, bakım, onarım ve tesisleşme çalışmalarını aksatacaktır. Fiyat eşitleme mekanizmasının, özelleştirme sürecinin tamamlanmasından sonra devre dışı bırakılmasıyla birlikte her bölge kendi elektrik fiyatını belirleme hakkına sahip olacak ve bu durum elektrik faturalarına zam olarak yansıyacaktır. Bugüne dek özelleştirilen dağıtım şirketlerinin, özelleştirme sonrası durumu değerlendirildiğinde, dağıtım bölgelerinden gelen şikayetlerin yoğunlaştığı, sokak aydınlatmaları, elektrik enerjisi kesinti süresi ve sıklığı ile yeni yerleşim bölgelerindeki konutlara elektrik enerjisi ulaştırılamaması gibi sorunların ortaya çıktığı görülmektedir. Üretilen enerjinin hemen tüketilmesi gerektiğinden, enerji, merkezi bir otorite tarafından yönetilmelidir. Parçalı hale getirilirse sağlıklı bir yönetim olmaz. Rekabet sonucu elektrik fiyatları ucuzlayacak istihdam artacak denilmektedir. Ancak bunların hiçbirisinin gerçekleşmediğini görüyoruz. Her dağıtım bölgesinin tek şebekesi vardır. O şebekeyi de bir firmanın alması halinde rekabetten söz etmek mümkün değildir.

Ayrıca elektrik enerjisi, rekabet edilebilecek bir alan da değildir. Verimlilik adı altında, çok çalıştırılan personelin yaptığı iş kazalarında ciddi artış olmakta ve buna bağlı olarak da iş güvencesi azalmaktadır. Özel sektörün tek düşündüğü az maliyetle çok para kazanmaktır. Akdeniz EDAŞ'da, mühendisinden işçisine ve memuruna kadar çalışanlar, çok değişik statülerde istihdam edilmektedirler. Nakle tabi memurlar, bugüne kadar kazanmış oldukları mesleki bilgi ve uzmanlık alanları ile ilgili olmayan, diğer kamu kurumlarına, kadro ve pozisyonları yok sayılarak nakil edilmektedirler. Memurlar dışındaki diğer çalışanların, emekliliği hak edenleri zorunlu emekli edilecek, emekliliği hak etmeyenler, 4/C statüsünde, güvencesiz ve düşük ücretle, diğer kamu kurumlarına gönderileceklerdir. Ayrıca bugüne kadarki deneyimleri göz önüne alınmadan, vasıfsız statüde çalıştırılacaklardır.

Özelleştirme sonucunda kurum seçme hakkı olmayan çalışanlar içinde yasal düzenleme bir türlü yapılamamış olup mağduriyetleri giderek artacaktır. Özellikle Kepez Elektrik TAŞ'nin devri sonucunda, Akdeniz EDAŞ'a geçen mühendis ve teknisyenler ile diğer çalışanlar, kapsam dışı daimi işçi statüsünde çalışırken özelleştirme sonucunda güvence ve statüleri belli olmayan bir duruma düşeceklerdir. Kapsam dışı çalışanlarla ilgili yasal düzenleme acilen yapılarak açıklığa kavuşturulup, mağduriyetleri giderilmelidir.

Elektrik Mühendisleri Odası Antalya Şubesi olarak, sürecin başından beri, "bir KAMU hizmeti olan elektrik dağıtım hizmetinin özelleştirilemeyeceği" söylemimizde ne kadar haklı olduğumuz her geçen gün, her yeni özelleşen dağıtım bölgesiyle kanıtlanmaktadır. EMO olarak, yaşanan bu olumsuzlukların sonlanması adına, yasal takipçiliğimizi her alanda sürdüreceğiz ve hukuk mücadelemize de dün olduğu gibi bundan sonra da, sonuç alınana kadar kararlılıkla devam edeceğiz. KAMU hizmeti olan elektrik dağıtım hizmetinin, merkezi ve özerk bir yapı içerisinde, KAMU yararına ve KAMU tarafından yapılmasının gerekliliğini her platformda savunacak, sürecin yasal takipçisi olacağız.

Özel sektör 'tatlı kâr' garantisi olmadığı sürece, elektrik alanında yatırım yapmamaktadır. Yatırım yapsa da, 1 Temmuzda, 13 ilde yaşanan 6 saatlik kesinti olayında yaşadığımız gibi, kârı için şalter indirebilmektedir. Sonuç olarak, özelleştirme ihalelerinin tamamı, kamuoyu nezdinde tartışmalı hale gelmiş ve özelleştirme adeta yabancılaştırma ve zam şeklinde algılanmaya başlamıştır. Ekonomik düzelme için çare olmadığı, halka "daha az hizmet, daha fazla külfet" olarak geri döneceği bilinen özelleştirme uygulamalarından ve başta enerji özelleştirmelerinden derhal vazgeçilmelidir. İnsanların enerjiye ulaşmasını temin etmek kamusal bir sorumluluktur. Enerji alanındaki piyasacı yasaların yarattığı tahribat değerlendirilmeli, bu tahribatın giderilmesi için derhal planlı, merkezi ve milli bir enerji sektörü oluşturulmalı, bunun için özelleştirilen yerler kamulaştırılmalı, planlama süreçlerine, sektörde örgütlü emek ve meslek örgütlerinin, bilimsel kurumların katılımı sağlanmalıdır. Halka kesintisiz, kaliteli, ucuz enerji temini temel yaklaşım haline getirilmelidir.

Ülke geleceği için stratejik öneme sahip olan enerji alanı özel çıkarlara teslim edilemez. Bu nedenle elektrik hizmetindeki özelleştirmeler bir an önce durdurulmalı ve kamu yararı gözetilerek bütüncül politikalara geçiş sağlanmalıdır.

EMO Antalya Şubesi Yönetim Kurulu